

Simon Elo ps ym.

Lakialoite laiksi puoluelain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi puoluelakia siten, että vaalirahoituksen läpinäkyvyys parantuisi merkittävästi, kun tilien ja vaihdantapalveluiden määrää rajoitettaisiin ja niiden pitäisi olla valtiontalouden tarkastusviraston seurannassa. Puolueelle, puolueyhdistykselle ja avustuspäätöksessä tarkoitetulle yhdistykselle säädettäisiin velvoittava ennakkoilmoitus.

Valtiontalouden tarkastusvirasto voisi muutosten jälkeen edellyttää tarkempaa selvitystä myös niiltä yksityishenkilöiltä, yrityksiltä ja muilta tahoilta, jotka tukevat lähiyhteisöä yli 1 500 eurola.

PERUSTELUT

Kunnallisalan kehittämissäätiö on arvioinut, että vaalirahoittajia jää julkisuusvaatimusten ulkopuolelle. Säätiön mukaan esimerkiksi puolueiden kunnallisjärjestöt käyttävät vaaleihin miljoonia euroja, jotka jäävät pääosin piiloon.

Nykyinen laki säättää vaalirahoitusvalvonnan ulkopuolelle ne tahot, joiden kautta raha kulkee lähiyhteisöille tai puolueiden muille yhteisöille ja yhdistyksille. Jos myös rahan antajalta voisi pyynnöstä edellyttää selvityksen antamista, voitaisiin rahan alkuperästä varmistua nykyistä tehokkaammin.

Viime vuonna toteutettu puoluelain uudistus korjaa joitakin lain erityispiirteitä, mutta rahan alkuperän selvittämiseen ja kierrättämiseen ei ole tällä hetkellä olemassa selkeää ratkaisua. Lisäksi ongelmana ovat edelleen niin sanotut lähiyhteisöt, joita voidaan käyttää bulvaaneina vaalirahan kierrättämiseen.

Lakimuutoksella vaalirahoituksen läpinäkyvyyttä parannettaisiin siten, että vaalikulujen pitäisi kulkea valtiontalouden tarkastusviraston valvonnassa olevien pankkitilien tai vaihdantapalveluiden kautta. Aloitteessa ehdotetut rajoitukset koskettaisivat myös puolueyhdistyksiä, ja vaalikampanjaan osoitettua tukea ja rahoitusta voisi käyttää vain edellä mainittujen pankkitilien ja vaihdantapalveluiden kautta. Mahdolliset maksukortit ja sähköiset järjestelmät pitäisi liittää näihin palveluihin.

Lakialoite LA 44/2016 vp

Ennakoilmoituksen vapaaehtoisuus puolueelle, puolueyhdistykselle ja avustuspäätöksessä tarkoitettulle yhdistykselle ei palvele vaalirahoitusvalvonnalle ominaisia läpinäkyvyyden periaatteita, ja siksi nykyisestä vapaaehtoisesta käytännöstä tehtäisiin velvoittava.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

puoluelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*muutetaan puoluelain (10/1969) 9 a §:n 1 momentti ja 9 b §:n 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 683/2010, ja
lisätään lakiin uusi 8 d §, seuraavasti:*

8 d §

Vaalikampanjan pankkitilit ja vaihdantapalvelut

Vaalikampanjaa varten puolue, puolueyhdistykset ja avustuspäätöksessä tarkoitetut yhdistykset voivat kukin käyttää korkeintaan kolmea valtiontalouden tarkastusviraston seurannassa olevaa pankkitiliä tai vastaavaa vaihdantapalvelua. Puolue, puolueyhdistykset ja avustuspäätöksessä tarkoitetut yhdistykset voivat vastaanottaa ja käyttää vaalikampanjaan osoitettua tukea ja rahoitusta vain näiden pankkitilien tai vaihdantapalveluiden kautta.

9 a §

Kirjanpito

Puolueen lähiyhteisökseen ilmoittaman yhteisön ja säätiön sekä sellaisen yhteisön ja säätiön, jonka rahasto on ilmoitettu puolueen lähiyhteisöksi, on kirjanpitolaissa edellytettyjen tietojen lisäksi esitettävä erittely lähiyhteisön saamista tuista. Yksityishenkilön, yrityksen tai muun tahon, joka tukee lähiyhteisöä vähintään 1 500 eurolla, on pyynnöstä selvitettävä rahojen alkuperä ja toimitettava kirjanpito tai muu selvitys valtiontalouden tarkastusvirastolle. Erittelyiden tulee sisältää tiedot tuesta yhteensä sekä ryhmiteltyinä tukeen yksityishenkilöiltä, yrityksiltä ja muilta tahoilta.

Lakialoite LA 44/2016 vp

9 b §

Ilmoitettavat tiedot vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta

Puolueen, puolueyhdistyksen ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen on toimitettava valtiontalouden tarkastusvirastolle ennen vaalipäivää ennakkoilmoitus, joka sisältää suunnitellun vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Lakialoite LA 44/2016 vp

Helsingissä 23.6.2016

Simon Elo ps
Ritva Elomaa ps
Laura Huhtasaari ps
Kaj Turunen ps
Olli Immonen ps
Rami Lehto ps
Leena Meri ps
Pentti Oinonen ps
Reijo Hongisto ps
Ville Tavio ps
Sami Savio ps
Jari Ronkainen ps
Veera Ruoho ps
Mika Raatikainen ps
Kari Kulmala ps
Mika Niikko ps
Kimmo Kivelä ps
Pirkko Mattila ps
Lea Mäkipää ps
Toimi Kankaanniemi ps
Sampo Terho ps
Joona Räsänen sd
Teuvo Hakkarainen ps
Martti Mölsä ps
Ari Jalonen ps
Sari Tanus kd
Arja Juvonen ps
Touko Aalto vihr
Mikko Kärnä kesk